

COVID-19: Com s'hauria de fer la tornada a l'escola?

Sèrie | COVID-19 i estratègia de resposta

ISGlobal Institut de Salut Global
Barcelona

Autor: Jordi Sunyer, cap del programa d'Infància i Medi Ambient d'ISGlobal*

1 Els riscos de la tornada a l'escola

[Aquest document forma part d'una sèrie de notes de debat que aborden preguntes fonamentals sobre la crisi de la COVID-19 i les estratègies de resposta. Els treballs han estat elaborats sobre la base de la millor informació científica disponible i es poden anar actualitzant a mesura que aquesta evolucioni.]

29 d'abril de 2020

Foto de portada: Kimberly Farmer / Unsplash

Com es contagia el virus?

Tant un nen o nena com una persona adulta infectada poden contagiar el virus. La màxima intensitat de contagi és durant el període que **va dels dos dies abans de presentar símptomes als vuit dies després de l'aparició dels símptomes**. Però, en alguns casos, aquest període es pot estendre a més dies abans i diverses setmanes després.

Entre el 25% i el 50% de les persones infectades no desenvolupa cap símptoma en cap moment. Malgrat el poc que se sap de la capacitat d'infecció dels subjectes asimptomàtics, se sospita que aquests, igual que els pacients amb pocs símptomes, generen una part important dels contagis. Al no saber que estan malalts, tenen més contacte amb menys precaucions que els malalts.

Les i els portadors de virus ho emeten al respirar, tossir o esternudar. També

ho transmeten al tocar altres persones o superfícies (manetes de portes, interruptors de llum, etc.) després de tocar-se el nas. Altres vies, com la generada a partir de la femta, semblen molt poc probables. L'orina no sembla contenir el virus.

La **major freqüència de contagis és per contacte proper** (menys de dos metres) amb una persona portadora o per contacte amb les mans de superfícies on està dipositat el virus.

Està el virus a l'aire?

El virus **es transmet en partícules de mida petita**, d'entre 5 i 10 micròmetres.

Diversos laboratoris han observat que aquestes partícules **es mantenen suspeses a l'aire per períodes** de diverses hores, i el virus segueix sent contagiós en elles (fins i tot més enllà de les tres hores).

Això és molt rellevant per evitar el contagi en espais tancats amb poca ventilació,

* Jordi Sunyer és Research Professor a ISGlobal.

on **un portador pot contagiar els que estan en el mateix espai més enllà dels dos metres.**

En espais oberts, hi ha evidències preliminars que mostren que, **mentre es fa exercici físic, un portador pot desprendre més partícules contaminades que en repòs.** Només durant la pràctica d'exercici físic es podria encomanar a una distància més gran dels dos metres.

Es pot transmetre el nou coronavirus per l'aire dins d'una sala de treball o una aula?

En espais tancats, el coronavirus pot romandre a l'aire sent infeccions durant diverses hores.

Hi ha evidències que si un espai tancat no es ventila, **la presència d'un portador pot infectar els que comparteixen aquest espai,** més enllà de la distància recomanada de dos metres.

Per això, en els espais interiors s'ha de reduir al màxim la densitat d'ocupació, han de tenir una ventilació constant i tant nens i nenes com persones adultes han de portar mascaretes ●

2. Com es pot prevenir el contagi a les escoles?

“La població infantil (i la resta de personal escolar) que presenti símptomes gripals o catarrals, tos o febre no haurien d'estar en el recinte escolar.”

Què se sap del nou coronavirus en la població infantil?

En nens i nenes (persones de menys de 18 anys), la malaltia de la COVID-19 és menys greu que en la població adulta.

Relativament, **pocs nens i nenes han estat hospitalitzats,** i símptomes com febre, tos o falta d'aire són menys freqüents en els menors que en les persones adultes. Tot i això, excepcionalment s'han reportat casos greus en la infància i algunes morts.

Els nens i nenes amb COVID-19 poden no tenir febre o tos.

Com es poden detectar els nens i nenes portadors?

La població infantil (i la resta de personal escolar) que presenti **símptomes gripals o catarrals, tos o febre no haurien d'estar en el recinte escolar.**

Atès que una part dels contagis es produeix a partir de nens i nenes o persones adultes sense símptomes, **només es poden detectar les i els portadors amb test a partir de frotis nasofaringis o sang.** No obstant això, caldria repetir-ho periòdicament i les raons de cost i factibilitat limiten la seva pràctica en aquests moments ●

3. Què fer en cas que es permeti l'activitat escolar?

“Tant a l'aula com al pati, s'hauria de mantenir la distància de separació de dos metres.”

En el cas que es permeti l'activitat escolar en etapes de la pandèmia amb contagi poblacional actiu:

S'ha de mantenir el distanciament i les conductes preventives quotidianes a l'escola?

Aquestes mesures segueixen sent importants per a totes les franges d'edat, ja que els pacients amb malalties menys greus i **els que no tenen símptomes tenen un paper important en la transmissió de la malaltia.**

Per això, tant a l'aula com al pati, s'hauria de mantenir **la distància de separació de dos metres.**

A el mateix temps, abans de l'entrada i sortida de l'aula i de pati, **els nens i nenes haurien de rentar-se les mans amb aigua i sabó o preparats antisèptics apropiats.**

No es recomana l'ús de guants, al ser una font potencial de transmissió de virus si no s'utilitzen escrupolosament (reemplaçament freqüent i eliminació del contacte amb la cara). **El virus no pot entrar per la pell**, per això el millor és rentar-se les mans amb freqüència.

Atès que una part important de les partícules que contenen el virus sedimenten al cap de poques hores de la seva emissió, **la neteja de superfícies**, incloses taules i cadires, hauria de **realitzar-se diàriament a la fi de la jornada escolar.**

Amb quina freqüència han de ventilar les aules?

L'obertura de les finestres per a la ventilació dels espais tancats, com les aules, hauria de realitzar **diverses vegades a el dia.**

Existeixen evidències de la utilitat dels **depuradors d'aire** per a l'eliminació de les partícules petites, però això comporta costos d'instal·lació, energètics i de manteniment, incloent un tractament especial dels filtres.

Quina és la utilitat de les mascaretes?

Diversos estudis han establert que l'ús de màscares quirúrgiques podria prevenir la propagació dels coronavirus, per la qual cosa es recomana el seu ús **per frenar la propagació del virus SARS-CoV-2.** Especialment, redueixen l'emissió de virus per part de les persones infectades, la qual cosa contribueix a reduir la transmissió per part dels portadors asimptomàtics o presimptomàtics.

Això hauria de ser **obligatori en els moments d'aglomeració** de les i els escolars en els quals no es garanteix la distància de dos metres, com les entrades i sortides a l'escola o de les aules.

A causa de la **dificultat de ventilar de forma permanent les aules**, també seria recomanable utilitzar les mascaretes en el seu **interior.**

Quina seria la millor estratègia al pati?

Per la possibilitat de contagi amb portadors, seria recomanable **mantenir la separació de dos metres** al pati.

Tot i que a l'exterior és poc probable el contagi a una distància més gran de dos metres, seria prudent **mantenir l'ús de la mascareta durant les activitats físiques** a causa de la major transmissió de virus per part dels portadors durant l'exercici.

A causa de la dificultat de mantenir aquesta distància física durant l'esbarjo, seria **recomanable reorganitzar adequadament la sortida al pati i la pràctica d'activitat física.**

Quins aspectes propis dels col·legis s'haurien de considerar?

S'hauria d'atendre la diversitat per edat en l'aplicació dels aspectes anteriors. Semblen de molt difícil aplicació per als menors de sis anys.

S'hauria de formar els escolars en conductes higièniques, ús de mascaretes i sobretot com mantenir les distàncies espacials sense crear actituds fòbiques.

Els criteris pedagògics són importants per a l'aplicació dels aspectes anteriors, per exemple en la selecció dels cursos prioritaris.

En els períodes sense contagi poblacional actiu¹:

S'ha de mantenir el distanciament i les conductes preventives quotidianes a l'escola?

No seria necessari mantenir la distància de seguretat a l'interior de l'escola. No obstant això, seria recomanable mantenir l'hàbit de **rentar freqüentment les mans** com una pràctica d'higiene bàsica.

Amb quina freqüència s'han de ventilar les aules?

Seria oportú mantenir l'obertura de les finestres per a la ventilació dels espais tancats, com les aules.

Quina és la utilitat de les mascaretes?

Es podria relaxar l'ús de les mascaretes dins de l'àmbit escolar.

Quina seria la millor estratègia al pati?

Es podria practicar exercici físic i activitats al pati.

Com es pot prevenir el contagi a les universitats?

Les recomanacions per a les escoles serien adequades per a les universitats ●

PER SABER-NE MÉS

- <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-covid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf>
- <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2006100>
- <https://www.nature.com/articles/s41591-020-0869-5>.
- https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication_communication_-_a_european_roadmap_to_lifting_coronavirus_containment_measures_0.pdf.
- <https://doi.org/10.1086/650396>

¹ Probablement, seran les zones i períodes en què l'epidèmia estigui controlada i es puguin traçar els contactes dels nous casos.